

Saara Tuomaala- Sarpong (1964–2015) in memoriam

Suomalainen historioitsijayhteisö menetti yhden lahjakkaimmista tutkijoistaan, kun filosofian tohtori Saara Tuomaala-Sarpong menehtyi pitkäaikaiseen sairauteen 1. marraskuuta 2015. Hän oli lapsuuden, nuoruuden ja koulutuksen historian, sukupuolihistorian sekä muistitietotutkimuksen, mikro- ja kokemushistorian syvällinen tunti- ja kehittäjä.

Saara Tuomaala oli kotoisin Paa-
volasta, Pohjois-Pohjanmaalta. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Kilpisen lukioista Jyväskylässä ja valmistui filosofian maisteriksi Helsingin yliopistosta pääaineenaan Suomen historia. Ystävyystimme jatko-opintovaiheessa, kun Päivi Setälän ja Irma Sulkusen innoittamina sukselimme naishistorian tutkimuksen pariin. Laadittuaan lisensiaattitutkimuksen Virginia Woolfin pasifistisesta ajattelusta Saara alkoi valmistella väitöskirjaa kansakoulun ja maalaislapsuuden kohtaamisesta sotien välisessä Suomessa.

Saaralle ominainen älyllinen uteliaisuus ja intohimoinen perehtyminen teoreettisiin ja metodologisiin kysymyksiin yhdistyneenä

sitkeään arkistotyöhön ja laajoihin haastattelumatkoihin synnyttivät väitöskirjan *Työtätekevästä käsistä puhtaiksi ja kirjoitettaviksi: Suomalaisen oppivelvollisuuskoulun ja maalaislasten kohtaaminen 1921–1939* (2004), joka lukeutuu suomalaisen lapsuuden historian klassikkoteoksiin. Korostamalla toimijuutta sekä elettyä ja kerrottua kokemuksellisuutta Saara suuntasi suomalaista lapsuuden historian tutkimusta ratkaisevasti uusiin kysymyksiin. Vuoden työväentutkimus -raati palkitsi teoksen vuonna 2006 kunniamaininnalla.

Väitöskirjan lisäksi Saara julkaisi lukuisia artikkeleita ja toimi aktiivisesti useissa monitieteisissä tutkimusverkostoissa ja -hankkeissa. Hän kuului *Kasvatus & Aika* -verkkojulkaisun toimitukseen sen perustamisesta (2007) lähtien, ja niin ikään vuodesta 2007 lähtien hän toimi suomalaisen muistitietohistorian verkoston (FOHN) johtoryhmässä. Hän vaikutti myös työväenhistorian sekä nais- ja tyttö tutkimuksen kentillä.

Akateemisena opettajana sekä väitöskirjojen ohjaajana, esitarkastajana ja vastaväittäjänä Saara oli yhtä aikaa kriittinen ja kannustava, vaativa ja ymmärtävä. Hänellä oli vahva sosiaalinen omatunto, ja hän kantoi huolta niistä kollegoista, jotka joutuivat, kuten hän itsenkin, elättämään itsensä akateemisina pätkätöyläisinä. Naisten asemaa historiantutkijoina hän pohti myös historiallisesta näkökulmasta hankkeessa, jonka tuloksena syn-

tyi kokoomateos *Oma pöytä: Naiset historiankirjoittajina Suomessa* (2005).

Suomen Akatemian tutkijatohtorina (2007–2009) Saara jatkoi modernisaation ja kansalaisyhteiskunnan analysoimista, nyt maalaisnuorison näkökulmasta, mutta sairastuminen esti tutkimuksen valmistumisen. Ennen kuolemaansa hän testamenttasi hanketta varten keräämänsä laajan nuorisoseuroja koskevan aineiston Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle toivoen, että joku vielä hyödyntäisi tätä aineistoa.

Historiantutkimuksen lisäksi Saara rakasti kuvataiteita ja kaudonkirjallisuutta, jota hän itsekin kirjoitti. Myös tutkimustekeistä välittyvä tämä kirjallinen lahjakkuus. Hänellä oli ihailtava herkkyyks ja taito tulkita tavallisten ihmisten arkielämän ja elämäntuntojen monikerroksisuutta, nähdä ne osana laajoja historiallisia prosesseja ja pukea tulkintansa nautittavaan kirjalliseen muotoon. Resuisissa kengissään opintieillä vaeltaneiden maalaislasten ja pyöriillään yhdistysrientoihin polkeneen nuorison historian kertojana Saaralla on pysyvä paikka suomalaisen historiankirjoituksen historiassa. Ystäviensä ja kollegojensa muistoissa hän elää myös valoisuutensa ja inhimillisen lämpönsä ansiosta.

TIINA KINNUJUNEN
SAARA TUOMAALA-SARPPONGIN
YSTÄVÄ JA KOLLEGA